

SURXONDARYO VILOYATIDA TOG'-KON SANOATI MAHSULOTLARI TAHLILI

Xayrullayev Ibodullo Sunnatullayevich

Termiz davlat muhandislik va agrotexnologiyalar universiteti,

Aniq va tabiiy fanlar kafedrası o'qıtuvchısı

<https://doi.org/10.5281/zenodo.14929856>

Annotatsiya. Annotatsiya. Mazkur maqolada Surxondaryo viloyati sanoatining hududiy va tarkibiy salohiyati holati va rivojlanish imkoniyatlari yoritib berilgan, ulardan samarali foydalanish tahlili olib borilgan.

Kalit so'zlar. Surxondaryo viloyati, sanoat, sanoat tarmoqlari, tog'-kon sanoati mahsulotlari hajmi, tog'-kon sanoati.

Abstract. In this article, the situation and development opportunities of the regional and structural potential of the Surkhandarya region's industry are highlighted, and an analysis of their effective use is carried out.

Keywords. Surkhandarya region, industry, industrial sectors, volume of mining industry products, mining industry.

Аннотация. В данной статье освещены состояние регионального и структурного потенциала промышленности Сурхандарьинской области и возможности развития, а также проведен анализ их эффективного использования.

Ключевые слова. Сурхандарьинская область, промышленность, отрасли промышленности, объем продукции горнодобывающей промышленности, горнодобывающая промышленность.

Bugungi kunda mamlakatimiz hududlarida iqtisodiyot tarmoqlarini, ayniqsa, sanoat tarmoqlarini rivojlantirishga katta e'tibor qaratilmoqda. Natijada sanoat korxonalari ko'payib, sohada iqtisodiy islohotlar chuqurlashdi. Natijada sanoat sohasini isloh qilish, tarkibiy o'zgartirishlar va diversifikatsiya qilish dasturlari amalga oshirilishi, moddiy-texnika bazasining mustahkamlanishi respublika hududlarida sanoat ishlab chiqarishini rivojlantirish uchun zamin yaratdi. Xususan, O'zbekistonda so'nggi olti yilda aholi soni 13 foizga, sanoat korxonalari esa ikki barobarga, ya'ni 45 mingdan 100 mingga ko'paydi [1].

Shuningdek, sanoat sohasi aholi farovonligini oshirishdagi ahamiyati bilan ajralib turadi. Chunki sanoat sohasining asosini sanoat ishlab chiqarish munosabatlari tashkil etadi. Shu munosabat bilan mamlakatimiz hududlarida sanoat ishlab chiqarishini samarali rivojlantirish maqsadida uning faoliyatini baholash masalalariga e'tibor qaratish maqsadga muvofiqdir. Xususan, sanoat ishlab chiqarishi faoliyatini baholash omillaridan samarali foydalanish tarmoq rivojlanishini ta'minlash, yangi sanoat korxonalarini tashkil etish masalalarini hal etish, sanoat ishlab chiqarishining mutanosibligini ta'minlash uchun mavjud imkoniyatlardan foydalanishni taqozo etadi.

Dastlabki ma'lumotlarga ko'ra, 2020 yil yanvar-mart oylarida viloyat korxonalari 1 trln. 226,6 _ mlrd.so'mlik sanoat mahsuloti ishlab chiqarilgan yilning o'tgan _ davriga tegishli bo'lib , nisbatan tarmoq ishlarini chiqarish ko'rsatkichi 126,3 foizni tashkil etdi _ Jami sanoat ishlab chiqarish hajmi o'sishning asosiy omili bo'lishi va ishlab chiqarish (qayta ishlash) sanoati - 30,9 foizga, suv ta'minoti, kanalizatsiya tizimi, chiqindilarni tozalash 25 foizga. gaz, bug' bilan ta'minlash va konditsionerlash - 2,0% ga o'sish ko'zda tutilgan Tog'-kon sanoati va ochiq konlar ish ko'rsatkichi (88,8%) yilning o'tgan davrida nisbatan pasaygan davrga to'g'ri keladi.

Kon sanoati va ochiq konlar ishlaydi.

2023- yilning yanvar-iyun oylarida ishlab chiqaradigan sanoat korxonalarini tomonidan ishlab chiqarilgan mahsulotlar hajmi 3214,8 mlrd. so'mni yoki jami sanoat mahsulotlarining 89,6 % ini tashkil etdi.

Tog'-kon sanoati va ochiq konlar ishda yirik sanoat korxonalarini sanoat mahsulotlarini ishlab chiqarishning bir turi bo'yicha

1-jadval

Tog' - kon sanoati va ochiq konlar ish mahsulotlarini	2022 yil yanvar-mart oylarida ish chiqarildi	2023 yil yanvar-mart oylarida ish chiqarildi	O'sish sur'ati, %
Ko'mir, ming tonna.	88,2	116,6	28,4

Jami sanoat ish reliz fizik hajmi o'sish asosiy omil bo'lishi va ish sanoatni berish (qayta ishlash) - 10,3% ga, elektr energiyasi, gaz, bug' ta'minoti va havoni tozalash - 29,0% va suv bilan ta'minlash; kanalizatsiya tizimi, chiqindilarni yig'ish va yo'q qilish - 1,2% ga o'sish kuzatildi.

Tog'-kon sanoati va ochiq konlar yirik sanoat korxonalarini tomonidan ishlaydi ayrim turlarini ishlab chiqarish

2-jadval

Sanoat mahsulotlarini	2022 yil Yanvar - iyun	2023 yil Yanvar - iyun	Fارق +/-
Ko'mir , ming tonna	124,2	144,8	20,6
Neft , ming tonna	42,8	38,7	-4,1
Qattiq tuz (tuzdan osh qoshiq dan tashqari), ming t.	12,4	11,9	-0,5
Qum, ming tonna.	31,6	26,5	-5,1
Chaqiq tosh, ming t.	40,9	2,5	-38,4
Granit, qumtosh va boshqalar toshlar, ming t.	1,2	0,4	-0,8

Xulosa shuki, Surxondaryo viloyatining sanoat tarmog'i xalq xo'jaligida muhim o'rin tutadi va uni rivojlantirish bevosita hududiy va tarmoq tahlillari asosida amalga oshirilishi maqsadga muvofiqdir. Bu turli yo'nalishlarda amalga oshirilishi va iqtisodiyot tarmoqlari ichida sanoat sektorini barqaror rivojlantirishga qaratilishi kerak.

Foydalanilgan adabiyotlar/Используемая литература/References:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M.Mirziyoyevning 2023 - yil uchun Murojaatnomasi. 2022-yil 22-dekabr. Manba : <https://review.uz/oz/post/ozbekiston-respublikasi-prezidenti-shavkat-mirziyoyevning-2023-yil-uchun-murojaatnomasi-toliq-matn>
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022 yil 25 iyuldagi " Mahallalarda sanoat, ishlab chiqarish, kasanachilik va chorvachilik mikromarkazlarini tashkil etish chora-tadbirlari"gi PQ-331-son Qarori. Manba: <https://lex.uz/docs/6129618>

3. Ortiqov A. Sanoat iqtisodiyoti. Darslik. – T.: IQTISODIYOT, 2014. - 19 b.
4. UNIDO. Sanoat taraqqiyoti hisoboti 2016. Inklyuziv va barqaror sanoat rivojlanishida texnologiya va innovatsiyalarning roli . Vena , Avstriya. 2015. <http://www.unido.org>
5. <https://www.surxonstat.uz/uz/rasmiy-statistika/industry-2>

